

**UCHWAŁA NR XXXII/661/2017
RADY MIEJSKIEJ W ELBLĄGU**

z dnia 28 grudnia 2017 r.

w sprawie „Elbląskiego programu wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2018-2020”

Na podstawie art. 176 pkt. 1, art. 179 ust. 2, art. 180 pkt. 1 i art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz.697, poz. 1292, poz.60 i poz. 2217) w związku z art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz.1875) oraz art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r., poz.1868) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Elbląski program wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2018-2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Elbląg.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Elblągu

Marek Pruszek

Załącznik do Uchwały Nr XXXII/661/2017
RADY MIEJSKIEJ W ELBLĄGU
z dnia 28 grudnia 2017r.

ELBLĄSKI PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
ORAZ ROZWOJU
SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2018- 2020

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu

grudzień 2017r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	str. 3
2. ANALIZA POTRZEB	str. 5
3. CELE PROGRAMU	str. 17
4. GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁANIA	str. 17
5. BENEFICJENCI PROGRAMU.....	str.18
6. GŁÓWNE ZADANIA PROGRAMU.....	str. 18
7. ZAKŁADANE EFEKTY	str. 19
8. REALIZATORZY PROGRAMU	str. 19
9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	str. 20
10. MONITORING PROGRAMU	str. 20
11. EWALUACJA PROGRAMU	str. 20
12. SKŁAD ZESPOŁU ds. OPRACOWANIA PROGRAMU.....	str. 21
13. SZCZEGÓŁOWY HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ	str. 23

1.WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 2012 roku zobowiązuje samorząd terytorialny do sporządzania 3 - letnich programów dotyczących wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. Zatem opracowanie „Elbląskiego programu wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2018 - 2020” wynika z zapisów ww. ustawy. Do końca 2017 roku w naszym mieście realizowane były zadania zawarte w przyjętym przez Radę Miejską „Elbląskim programie wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2015-2017”.

Aktualnie opracowany dokument zawiera działania na rzecz rodziny i dzieci, które były również realizowane w ramach poprzedniego Programu i winny być kontynuowane z uwagi na uzyskane pozytywne efekty. Na podstawie wniosków z ewaluacji Programu na lata 2015 - 2017, w opracowanym obecnie dokumencie wpisano konieczne do realizacji formy wsparcia, jak również zadania niezbędne do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz zapewnienia bezpieczeństwa elbląskich dzieci.

Założeniem Programu jest realizacja zadań mających na celu wspieranie rodziców biologicznych dziecka, przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Program w szczególności kładzie nacisk na wsparcie udzielane rodzinie naturalnej przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej oraz działania profilaktyczne mające zapobiegać umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej i w rodzinie zastępczej.

Program wskazuje kierunki działań w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej, w tym przede wszystkim skupia się na zapewnieniu odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, stworzeniu odpowiednich warunków do przebywania dzieci oraz zatrudnienia specjalistów pracujących z dzieckiem i rodziną, wyposażonych w odpowiednią wiedzę i umiejętności. Ponadto Program zakłada konieczność umieszczenia dziecka pozbawionego opieki rodziców w placówce opiekuńczo – wychowawczej dopiero po wyczerpaniu wszelkich możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej oraz w przypadku braku możliwości zapewnienia temu dziecku opieki w rodzinnej pieczy zastępczej. Program zawiera także działania jakie należy podjąć na rzecz rodziców biologicznych dziecka po odebraniu go z domu, aby zwiększyć jego szanse na powrót do rodziny naturalnej. Niniejszy dokument przedstawia również działania na rzecz usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze oraz rodziny zastępcze. Ponadto Program wskazuje na działania jakie podejmowane będą przez Filię Ośrodka Adopcyjnego w Elblągu, ukierunkowane na skuteczne przeprowadzanie procedur adopcyjnych.

Niniejszy Program jest odpowiedzią na realizowane działania w ramach Strategii Rozwoju Miasta 2020+ oraz „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Elbląga 2020+”.

Do opracowania i udziału w realizacji powyższego Programu zaproszone zostały organizacje pozarządowe i instytucje z terenu Gminy Miasto Elbląg świadczące pomoc na rzecz dziecka i rodziny.

Planowane działania w zakresie wspierania rodziny oraz rozwoju pieczy zastępczej realizowane będą w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.);
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017r. poz. 1868.);
- 4) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017r. poz.1875);
- 5) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017r. poz. 697);
- 6) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2017r. poz. 1769);
- 7) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 292, poz. 1720)

2. ANALIZA POTRZEB

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, według stanu na dzień 31.12.2016r. Elbląg jest miastem liczącym 121 191 mieszkańców. W porównaniu do stanu sprzed funkcjonowania 3 - letniego Programu, liczba elblążan zmniejszyła się o 1177 osób.

Na podstawie danych statystycznych GUS, rynek pracy w Elblągu kształtował się następująco:

- na dzień 31.12.2014r. było zarejestrowanych 6,6 tys., bezrobotnych mieszkańców co stanowiło 15,3% stopy bezrobocia osób w wieku aktywności zawodowej
- na dzień 31.12.2015r. było zarejestrowanych 5,5 tys. bezrobotnych mieszkańców, co stanowiło 12,9 % stopy bezrobocia osób aktywnych zawodowo
- na dzień 31.12.2016r. zarejestrowanych było 4,8 tys. bezrobotnych mieszkańców, co stanowiło 8,2 % stopy bezrobocia osób aktywnych zawodowo

Z przedstawionych danych wynika, że liczba osób bezrobotnych rejestrowanych spada, jednak i tak nadal utrzymuje się na wysokim poziomie.

Pozostawanie bez zatrudnienia oddziałuje negatywnie nie tylko na osobę bezrobotną, ale niesie również za sobą niekorzystne konsekwencje dla całej rodziny. Bezrobocie należy do głównych czynników mających wpływ na pogorszenie funkcjonowania rodziny i obniżenie jej standardu życia, niejednokrotnie prowadzi do ograniczenia możliwości zaspokojenia potrzeb podstawowych oraz emocjonalnych wszystkich

członków rodziny. Długotrwałe bezrobocie powoduje zmniejszenie środków materialnych i może stać się przyczyną zachwiania poczucia bezpieczeństwa członków rodziny, jak również sprzyjać powstawaniu rozmaitych dysfunkcji społecznych m.in. alkoholizmu, przemocy, chorób psychicznych, a także stać się przyczyną nieprawidłowego wypełniania przez rodziców funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Powyższe naraża rodzinę na rozpad istniejących więzi oraz powoduje zjawisko marginalizacji społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu mając na względzie powyższe jest partnerem w projektach na rzecz osób bezrobotnych realizowanych przez organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie miasta Elbląga. Osoby będące w kręgu zainteresowań tutejszego Ośrodka są jednocześnie uczestnikami realizowanych projektów.

W 2014r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu objął swoją pomocą 6.647 rodzin. W 2015r. ze wsparcia tutejszego Ośrodka korzystało 6.210 rodzin, natomiast w 2016r. pomocą zostało objętych 4.956 rodzin. Dane pokazują, iż liczba wspieranych rodzin zmniejsza się. Porównując lata 2014 i 2016 jest to różnica 1.691 rodzin.

Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest nadal problem ubóstwa, niepełnosprawności oraz pozostawania bez pracy, co obrazuje tabela nr 1. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż w wielu rodzinach objętych pomocą tutejszego Ośrodka problem ubóstwa jest związany z innymi równocześnie występującymi dysfunkcjami.

Tabela nr 1. Powody trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy MOPS w latach 2014 - 2016.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w 2014r.	Liczba rodzin w 2015r.	Liczba rodzin w 2016r.
Ubóstwo	4.012	3.643	3.170
Bezrobocie	3.044	2.653	2.176
Niepełnosprawność	2.453	2.385	2.312
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	1.160	1.311	705
Bezdomność	288	261	148
Długotrwała lub ciężka choroba	2.017	2.043	2.043
Przemoc w rodzinie	28	26	19
Alkoholizm	261	267	245
Narkomania	21	20	18
Trudności w przystosowaniu się do życia po odbyciu kary	206	196	143
Potrzeba ochrony macierzyństwa	266	285	240

Zdarzenia losowe	2	6	6
Sytuacja kryzysowa	19	23	20
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Potrzeba ochrony w handlu ludźmi	0	0	0
Sieroctwo	5	6	0

Źródło: MOPS w Elblągu

Jak pokazują dane zmniejsza się liczba rodzin, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Jest to znaczny spadek w porównaniu z rokiem 2011, gdy tych rodzin było 1.291 (rok poprzedzający funkcjonowanie pierwszego 3 - letniego Programu). Spadek ten dotyczy jednak jedynie ilości rodzin, co może wynikać z ogólnego spadku rodzin korzystających z pomocy tutejszego Ośrodka. Niepokojąca jest jednak złożoność i wielorakość problemów występujących w tych rodzinach. Na zmniejszenie się liczby rodzin korzystających z pomocy tutejszego Ośrodka niewątpliwie ma wpływ wprowadzenie ustawy z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, w tym przede wszystkim wypłata świadczenia wychowawczego. W Elblągu w 2016r. do świadczenia wychowawczego uprawnionych było 6 841 rodzin (tj. 9 735 dzieci), natomiast według stanu na 30 czerwca 2017r. – 7 002 rodziny (tj. 9 993 dzieci). Zdarza się, iż rodziny, mimo występowania w nich wielu problemów i trudności, z którymi sobie nie radzą, celowo unikają kontaktu ze służbami pomocowymi, gdyż nie chcą ich ingerencji w życie rodzinne.

Problem alkoholizmu w latach 2014 – 2016 pozostaje niemal na takim samym poziomie, przy czym liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka spada, można zatem wnioskować, iż jest to nadal bardzo istotny problem.

Na terenie Elbląga funkcjonują 4 poradnie zajmujące się terapią uzależnień, w tym przede wszystkim choroby alkoholowej oraz narkomanii. Są to:

- Centrum Odwykowo - Terapeutyczne –przy ul. Trybunalskiej 11
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień Szansa przy ul. Żeromskiego 22
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny KARAN "Dom Zacheusza" przy ul. Królewieckiej 197
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień MONAR przy ul. Komeńskiego 42.

Ponadto pomoc osobom uzależnionym od alkoholu świadczy Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz działający w jej strukturach Zespół ds. Lecznictwa Odwykowego. Działalność tego zespołu obrazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2. Działalność Zespołu ds. Lecznictwa Odwykowego

Rok	2013	2014	2015	2016	2017 (do 30.11.2017r.)
Ilość nowych wniosków zgłoszonych do MKRPA	147	165	152	136	102
Ilość osób objętych motywowaniem do leczenia odwykowego	212	271	262	209	160
Ilość wniosków skierowanych do sądu o zastosowanie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	60	50	48	57	37

Problem uzależnienia dotyka również osoby niepełnoletnie, ilość osób poniżej 18 roku życia korzystających z porad w zakresie leczenia uzależnień przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3. Liczba osób do 18 r. ż. objętych usługami w ramach leczenia uzależnień:

Rok	2015	2016	2017 (dane na dzień 30.06.2017r.)
Ilość osób do 18 r. ż.	98	53	51

Źródło: poradnie zajmujące się problemem uzależnień wśród dzieci i młodzieży w Elblągu

Kolejny problem, mający wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin stanowi demoralizacja i przestępczość wśród nieletnich. Szczegóły w zakresie popełnionych czynów karalnych w latach 2014 - 2017 zawiera tabela nr 4.

Tabela nr 4. Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich

CZYNY KARALNE NIELETNICH			
2014r.	2015r.	2016r.	2017r. (do 30.06.2017r.)
117	110	111	34

--	--	--	--

Źródło: Komenda Miejska Policji w Elblągu

Jak wynika z powyższej tabeli następuje stały spadek ilości czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

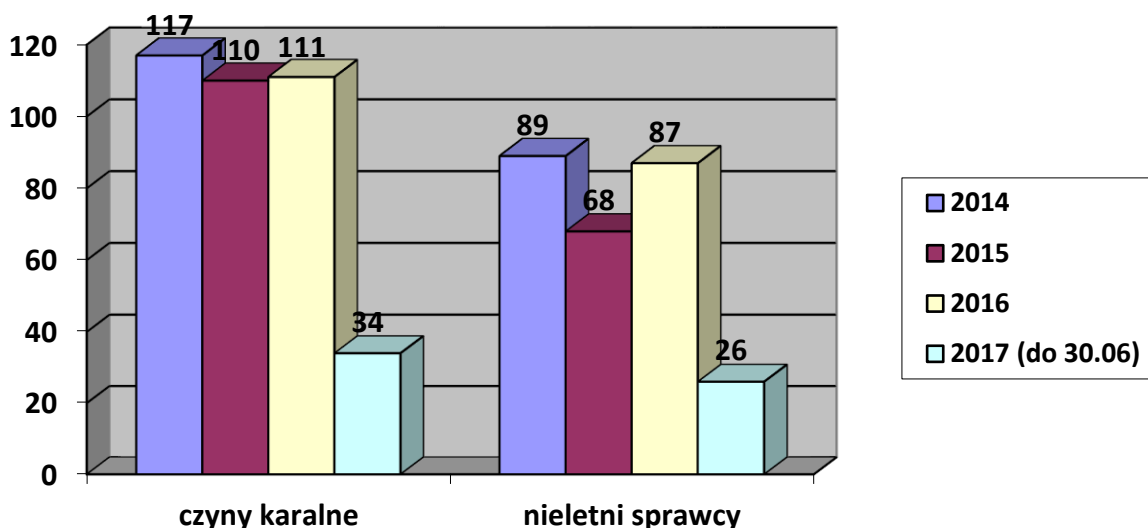
Tabela 5 zawiera dane w zakresie liczby ujawnionych nieletnich sprawców czynów karalnych. Z poniższych danych jednoznacznie wynika, że systematycznie maleje liczba nieletnich sprawców czynów karalnych.

Tabela nr 5. Liczba ujawnionych nieletnich sprawców czynów karalnych.

UJAWNIENI NIELETNI SPRAWCY			
2014r.	2015r.	2016r.	2017r. (do 30.06.2017r.)
89	68	87	26

Źródło: Komenda Miejska Policji w Elblągu

Wykres nr 1. Zestawienie popełnionych czynów karalnych przez nieletnich oraz ujawnionych nieletnich sprawców czynów karalnych.

Źródło: Komenda Miejska Policji w Elblągu

W roku 2014 I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przeprowadził nadzór nad sprawowaniem władzy rodzicielskiej w 346 rodzinach. W 2015 roku było to 342 sprawy, w 2016 – 338 spraw, natomiast do 30

czerwca 2017r. było tych spraw 348. Jak wynika z przedstawionych danych liczba nadzorów nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej utrzymuje się na podobnym poziomie.

Liczba nadzorów sprawowanych przez kuratorów nad nieletnimi w 2014 roku wynosiła 277, w 2015r. – 229, w 2016r. – 226, natomiast do 30 czerwca 2017r. było to 218 nadzorów. Z powyższych danych wynika, że liczba nadzorów systematycznie zmniejsza się. Biorąc pod uwagę lata 2014 i 2016 jest to spadek o 18%.

Kolejnym niepokojącym zjawiskiem związanym z długotrwałym brakiem zatrudnienia jest emigracja jednego lub obojga rodziców, w wyniku czego dzieci pozostają najczęściej pod opieką drugiego współmałżonka lub dalszej rodziny. Problem eurosieroctwa jest złożony i wieloaspektowy. Wyjazd rodzica lub obojga rodziców istotnie wpływa na sytuację społeczno - wychowawczą dzieci.

Nieobecność rodziców ma wpływ na proces wychowawczy i komunikację między członkami rodziny. Ulegają rozluźnieniu więzi rodzinne zarówno pomiędzy małżonkami, jak i dziećmi. Dzieci nie mają rodzica obok siebie i nie mogą na niego liczyć wtedy, gdy go potrzebują. Najczęściej i w pierwszej kolejności występują problemy szkolne (dotyczące frekwencji, nauki) często dzieci popadają w uzależnienie, wchodzą w konflikty z prawem, zostają objęte nadzorem kuratorskim. Negatywne skutki rozłąki mogą przejawiać się w późniejszym dorosłym życiu. Ponadto zdarzają się sytuacje, że wyjazd rodziców stanowi przyczynę ustanawiania rodzin zastępczych i wówczas, na mocy postanowienia sądowego, osoba z najbliższej rodziny przejmuje opiekę nad dzieckiem.

Omawiane wyżej trudności, z którymi borykają się elbląskie rodziny negatywnie wpływają również na prawidłowy rozwój dzieci w sferze emocjonalnej, poznawczej oraz społecznej.

Celem zapobiegania rozwojowi trudnych sytuacji w rodzinach, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu wprowadza niezbędne działania zmierzające w kierunku wzmocnienia kompetencji rodzicielskich. Działania wspomagające i wspierające rodzinę pozwalają na wzmocnienie jej podstawowych funkcji oraz minimalizują dysfunkcje, a tym samym ograniczą wzrost liczby postanowień sądu rodzinnego ograniczających lub pozbawiających rodziców władzy rodzicielskiej.

Standardem przyjętym przez MOPS jest szeroko pojęta pomoc specjalistyczna udzielana rodzinom dysfunkcyjnym poprzez wsparcie specjalistyczne. Osoby borykające się z trudną sytuacją mają możliwość korzystania z poradnictwa psychologicznego w MOPS. Są to m.in. konsultacje w zakresie problemów rodzinnych, przemocy w rodzinie oraz prowadzone indywidualne terapie. W 2014r. wsparciem psychologa zostało objętych 1096 osób, w roku 2015 było to 900 osób, w roku 2016 – 2416 osób, natomiast według stanu na dzień 30.06.2017r. po poradę zgłosiło się 670 osób.

Priorytetem Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest utrzymywanie dzieci w ich naturalnym środowisku i wzmocnienie działań profilaktycznych, w tym doskonalenie metod pracy z rodziną na rzecz pozostawienia w niej dziecka lub powrotu dziecka do rodziny. Obecne działania MOPS zmierzają w kierunku odpowiedniego wspierania całej rodziny, nie tylko koncentracji aktywności na dziecku. W 2014 roku 83 rodziny objęto wsparciem asystenta rodziny, w 2015 roku były to 92 rodziny, w 2016 roku – 77 rodzin, zaś

w 2017r. – 78 rodzin (stan na 30.06.2017r.). Powyższe dane wskazują, iż wsparcie asystenta w rodzinach niewydolnych wychowawczo jest istotną formą pomocy świadczoną przez tutejszy Ośrodek. Należy podkreślić, iż problemy, które występują w rodzinach są bardzo złożone, co w znaczącym stopniu utrudnia asystentom sporządzania diagnozy i opracowanie planu pomocy. Rodziny objęte wsparciem asystenta otrzymują kompleksową pomoc w rozwiązywaniu ich problemów. W latach 2014 – 2017 łącznie w 65 rodzinach zostało zakończone wsparcie asystenta rodziny z uwagi na zrealizowanie planu pomocy rodzinie i tym samym usamodzielnienie się rodziny. Powodzenie usług asystenta rodziny w bardzo dużej mierze zależy od chęci rodziny do zmiany i poprawy swojego funkcjonowania oraz bieżącej współpracy z asystentem rodziny.

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż środowiska objęte pomocą Ośrodka są stale monitorowane, szczególnie pod względem występowania zaniedbań opiekuńczo – wychowawczych, uzależnień oraz przemocy. Obecnie 85 rodzin objętych jest stałym monitoringiem, z czego w 7 rodzinach dzieci zagrożone są zabraniem ze środowisk rodzinnych do pieczy zastępczej (stan na dzień 30.06.2017r.).

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego, które mają za zadanie wspieranie rodziny poprzez objęcie dziecka opieką i wychowaniem w tego rodzaju placówkach. Aktualnie w Elblągu funkcjonują cztery placówki wsparcia dziennego, w tym dwie jako placówki opiekuńcze oraz dwie jako placówki specjalistyczne.

Tabela nr 6. Liczba miejsc i dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego

Lata	Ilość miejsc w placówkach wsparcia dziennego	Liczba dzieci faktycznie uczęszczających do placówek wsparcia dziennego
2015r.	100	84
2016r.	100	81
2017r. (stan na 30.06.2017r.)	100	77

Z uwagi na dobro małoletnich na terenie Miasta Elbląga umieszczano dzieci w zastępczych formach opieki na podstawie postanowień sądowych oraz w wyniku interwencji w środowisku. W latach 2014 – 2017 spadła liczba podejmowanych przez MOPS interwencji, w wyniku których dzieci umieszczane są w pieczy zastępczej, co przedstawia tabela nr 7. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż dzięki podjętym interwencjom zminimalizowano skutki sytuacji kryzysowych występujących w rodzinach.

Tabela nr 7. Liczba podjętych interwencji w wyniku, których umieszczono dzieci w pieczy zastępczej

Lata	Liczba interwencji	Liczba odebranych dzieci
2014	10	24
2015	3	3
2016	2	2
2017 (do 30.06.2017r.)	1	2

Funkcjonujące na terenie Elbląga rodziny zastępcze są stale monitorowane pod kątem realizacji zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak również pod względem występowania ewentualnych zaniedbań opiekuńczo – wychowawczych, demoralizacji, uzależnień oraz przemocy. Skalę problemu dotyczącą zaniedbań wobec dzieci w Elblągu obrazują tabele nr 7 i nr 8.

Tabela nr 8. Liczba dzieci umieszczana w zastępczych formach opieki w latach 2014 - 2017.

Rok	2014	2015	2016	2017 (30.06.2017r.)
Liczba rodzin objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	212	246	233	121
Liczba dzieci umieszczona w zastępczych formach opieki	437	406	379	333

Źródło: MOPS w Elblągu.

Liczba dzieci przebywających w zastępczych formach opieki od trzech lat spada. Na dzień 30.06.2017r. - 333 dzieci było objętych zastępczą formą pomocy.

Tabela nr 9. Liczba funkcjonujących rodzin zastępczych.

Rok	2014	2015	2016	2017 (30.06.2017r.)
Liczba rodzin zastępczych ogółem	264	246	233	215

Źródło: MOPS w Elblągu.

Dane zawarte w tabeli nr 9 pokazują, że liczba funkcjonujących rodzin zastępczych w ciągu 3 ostatnich lat systematycznie spada. Obecnie (dane na dzień 30 czerwca 2017r.) funkcjonuje 215 rodzin zastępczych. Tutejszy Ośrodek podejmuje działania na rzecz rozwoju rodzinnych form opieki nad dziećmi. Aktualnie funkcjonuje 17 rodzin zastępczych zawodowych.

Oprócz rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Elbląga funkcjonuje instytucjonalna piecza zastępcza, w której wchodzi 4 placówki opiekuńczo – wychowawcze, oferujące w sumie 88 miejsc, w tym:

- 30 miejsc w Socjalizacyjnej Całodobowej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej, mieszczącej się przy ul. Chrobrego 4
- 14 miejsc w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1, mieszczącej się przy ul. Chrobrego 4/1A
- 14 miejsc w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 2, mieszczącej się przy ul. Chrobrego 4/2A
- 30 miejsc w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 3 mieszczącej się przy ul. Mazurskiej 6

Tabela nr 10 przedstawia wykorzystanie miejsc w funkcjonujących na terenie miasta placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela nr 10. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w 2017r.

Nazwa placówki	Liczba dzieci narastająco	Liczba dzieci na stan 30.06.2017r.
Socjalizacyjno-Całodobowa Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza	31	31
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1	15	15
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2	14	14
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3	29	27

Źródło: MOPS w Elblągu

Tabela Nr 11. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2014 – 2017.

Rok	Liczba dzieci	Liczba nowopryjętych dzieci
2014	95	38

2015	88	23
2016	89	26
2017 (stan na dzień 30.06.2017r.)	87	14

Źródło: MOPS w Elblągu

Tabela Nr 12. Liczba dzieci powracających z różnych form pieczy zastępczej do rodziny naturalnej w latach 2014 – 2017.

Rok	Liczba dzieci
2014	29
2015	30
2016	20
2017 (stan na dzień 30.06.2017r.)	5

Źródło: MOPS w Elblągu

Z analizy powyższych danych wynika, że liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych zmniejszyła się. Wskazuje na to fakt, że w 2014r. do placówek opiekuńczo – wychowawczych trafiło 38 dzieci, natomiast w bieżącym roku do pieczy instytucjonalnej trafiło 14 dzieci (stan na 30.06.2017r.).

Tutejszy Ośrodek rokrocznie podejmuje działania, które mają na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców biologicznych, aby umożliwić powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. W roku 2016 oraz 2017 organizowane były szkolenia dla rodziców naturalnych pod nazwą „Odzyskać dziecko”, w którym uczestniczyły osoby starające się o powrót dzieci z pieczy zastępczej lub rodzice, gdzie istnieje zagrożenie umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną.

Od 2013r. na terenie Elbląga funkcjonują cztery placówki, które aktualnie zabezpieczają potrzeby miasta, jednak zdarzają się sytuacje, gdy przekroczona jest liczba miejsc, np. w 2014r. w placówkach przebywało 95 dzieci na 88 miejsc. Nadmienić należy, iż aktualnie w placówkach poza Elblągiem przebywa 14 dzieci. Sytuacja taka wynika z faktu braku miejsc w elbląskich placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2013 – 2014 oraz z innych potrzeb, np. konieczności umieszczenia dzieci poza Elblągiem, gdyż tak postanowił Sąd Rejonowy w Elblągu, czy też stanu zdrowia dzieci i potrzeby umieszczenia małoletnich w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu specjalistyczno – terapeutycznego lub w regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej.

Na koniec czerwca 2017r. 14 dzieci umieszczonych było w następujących placówkach poza Elblągiem:

- 1 dziecko w Domu Dziecka we Fromborku

- 1 dziecko w Regionalnej Placówce Opiekuńczo – Terapeutycznej w Gdańsku.
- 1 dziecko w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej typu rodzinnego w Okonku
- 2 dzieci w Domu dla Dzieci w Pasymiu
- 1 dziecko w Domu Dziecka w Szczytnie
- 5 dzieci w Domu Dziecka w Szropach
- 2 dziecko w Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej w Tarłowie
- 1 dziecko w Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej typu Specjalizacyjno-Terapeutycznego w Opatowie

W trosce o potrzebę maksymalnego zredukowania traumatycznych przeżyć trudnych dla dzieci sytuacji, szczególnie u tych najmłodszych do 10 roku życia, standardy Ośrodka zakładają, że dzieci odbierane ze środowisk dysfunkcyjnych trafiają bezpośrednio do rodzin zastępczych, a w ostateczności przy braku rodzin zastępczych do placówek opiekuńczo – wychowawczych. W 2017r (stan na dzień 30.06.2017r.) na 14 dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych jedynie 3 to dzieci poniżej 10 roku życia. W tym samym czasie do rodzin zastępczych trafiło 28 dzieci. Ośrodek stara się, aby dzieci poniżej 10 roku życia nie trafiały do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Jednocześnie należy wskazać, że obecnie w placówkach opiekuńczo - wychowawczych przebywa pięć młodocianych matek z pięciorgiem swoich dzieci. Wynika stąd potrzeba dostosowania warunków dla młodych matek i niemowląt (a w przyszłości małych dzieci) oraz zapewnienie im wsparcia, szczególnie pedagogicznego, w sprawach opiekuńczo – wychowawczych tak, aby po opuszczeniu placówki były jak najlepiej przygotowane do samodzielnego pełnienia funkcji rodzicielskich.

Pełnoletni wychowankowie instytucjonalnej jak i rodzinnej pieczy zastępczej rozpoczynają proces usamodzielnienia. W ramach tego procesu wychowankowie obejmowani są pomocą finansową na czas kontynuowania nauki, bez względu na osiągnięte dochody oraz pomocą pieniężną na usamodzielnienie się, czy też zagospodarowanie, które jest uzależnione od osiągniętych dochodów. Obecnie procesem usamodzielnienia jest objętych ogółem 107 wychowanków, z czego:

- 39 wychowanków z placówek opiekuńczo – wychowawczych
- 68 wychowanków z rodzin zastępczych

Kolejną z form pomocy dla usamodzielnianych wychowanków jest możliwość okresowego zamieszkania w mieszkaniach chronionych. Na terenie Elbląga funkcjonują dwa mieszkania chronione przy ul. Szarych Szeregów, z maksymalnie 10 miejscami. Obecnie przebywa w nich 6 usamodzielnianych wychowanków (stan na 30 czerwca 2017r.).

Reasumując, mając na względzie dobro dzieci przebywających w rodzinach z wieloma problemami przy uwzględnieniu możliwości i doświadczenia pomocowego zaangażowanych instytucji i organizacji, niezbędne jest dalsze prowadzenie wsparcia w zakresie wzmacniania kompetencji wychowawczych rodziców biologicznych, umiejętności radzenia z trudnościami oraz konieczność: zwiększania liczby rodzin zastępczych, zwiększania liczby asystentów rodziny, a także powstania placówki opiekuńczo – wychowawczej typu specjalistyczno – terapeutycznego.

3. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Rozwój sprawnego i spójnego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz systemu pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasto Elbląg.

Cele szczegółowe:

- Zapewnienie oferty pomocowej rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo - wychowawcze
- Zwiększenie liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej
- Doskonalenie systemu pieczy instytucjonalnej przy jednoczesnym nadanym priorytecie dla rodzinnej pieczy zastępczej
- Rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej oraz pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej
- Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom adopcyjnym
- Podnoszenie kompetencji kadry świadczącej usługi na rzecz dziecka i rodziny

4. GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁANIA

- Rodziny naturalne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
- Rodzinna piecza zastępcza
- Instytucjonalna piecza zastępcza
- Rodziny adopcyjne
- Kadra świadcząca usługi na rzecz dziecka i rodziny

5. BENEFICJENCI PROGRAMU

- Dzieci przebywające lub zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej
- Rodzice naturalni mający trudności w sprawowaniu opieki i wychowaniu dzieci
- Rodziny zastępcze
- Usamodzielniani wychowankowie
- Kandydaci na rodziny zastępcze i adopcyjne
- Przedstawiciele instytucji i organizacji pomocowych świadczących usługi na rzecz dziecka i rodziny

6. GŁÓWNE ZADANIA PROGRAMU

- Praca z rodzinami naturalnymi, niezaradnymi, zagrożonymi odebraniem dziecka, niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcyjności
- Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej
- Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach
- Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej
- Rozwój systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej
- Realizacja zadań związanych z przysposobieniem dziecka
- Praca z rodzinami biologicznymi dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej
- Praca z rodziną naturalną po powrocie dziecka z pieczy zastępczej
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej, placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz innych podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie

7. ZAKŁADANE EFEKTY

- udoskonalenie systemu pieczy zastępczej, w tym wzrost liczby rodzin zastępczych oraz dostosowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych do obowiązujących standardów
- zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych poza rodziną naturalną

- zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin biologicznych
- wzrost zatrudnienia asystentów rodziny
- rozwój dotychczasowych działań podejmowanych na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej, poprzez szkolenie już funkcjonujących rodzin zastępczych
- rozpropagowanie inicjatyw, metod pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych
- zwiększenie dostępu do szkoleń kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych
- podniesienie kompetencji pracowników instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych świadczących pomoc na rzecz dziecka i rodziny

8. REALIZATORZY PROGRAMU

- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu - koordynator programu**
- Urząd Miejski w Elblągu, w tym:
  - Referat Zdrowia i Spraw Społecznych
  - Departament Edukacji
- Szkoły
- Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne w Elblągu
- Sąd Rejonowy w Elblągu
- Kuratorzy Sądowi w Elblągu
- Komenda Miejska Policji w Elblągu
- Ośrodek Adopcyjny filia w Elblągu
- organizacje pozarządowe
- parafie
- niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków:

- budżetu Gminy Miasto Elbląg
- budżetu państwa
- państwowych funduszy celowych
- funduszy unijnych lub innych zagranicznych mechanizmów finansowania

10. MONITORING PROGRAMU

W celu zapewnienia zgodności realizacji Programu z ustalonymi założeniami i celami koordynator Programu, tj. Miejski Ośrodek pomocy Społecznej w Elblągu będzie prowadził stały monitoring, który będzie polegał na zbieraniu, danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizowanych zadań, raz do roku będzie przekazywane do zaakceptowania przez Prezydenta Miasta Elbląga po wcześniejszym zaopiniowaniu przez Komisję Spraw Społecznych i Samorządowych Rady Miejskiej w Elblągu.

11. EWALUACJA PROGRAMU

W ramach ewaluacji zostaną podjęte działania mające na celu zbadanie skuteczności realizowanego Programu. Prowadzona ewaluacja będzie opierała się na analizie zastosowanych form wsparcia i metod pracy. Ponadto ewaluacja oparta będzie na analizie danych porównawczych i osiągniętych wskaźnikach.

Działania realizowane w ramach opracowanego Programu mają charakter otwarty i w zależności od zgłaszanych potrzeb podlegały będą corocznej weryfikacji.

12. SKŁAD ZESPOŁU ds. OPRACOWANIA PROGRAMU

1. Beata Kulesza – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Elblągu
2. Magdalena Falkowska - kierownik Działu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
3. Dorota Zając – Referat Zdrowia i spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Elblągu
4. Małgorzata Decyk –Stowarzyszenie KARAN w Elblągu
5. Agnieszka Koziar – pedagog Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 3
6. Aleksandra Tchórz – pedagog Socjalizacyjnej Całodobowej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w Elblągu
7. Paulina Marcińczuk – pedagog Placówki Opiekuńczo – wychowawczej Nr 1 i Nr 2
8. Małgorzata Bilewicz– Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu
9. Barbara Kardasz – SPSZOZ Szpital Miejski w Elblągu
10. Renata Lewkowicz – Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu

11. Kamila Rojek – Ośrodka Terapii Uzależnień „Szansa” w Elblągu
12. Justyna Prokopska – Departament Edukacji i Sportu Urzędu Miejskiego w Elblągu
13. Agnieszka Siulecka – kierownik Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Elblągu
14. Anna Różańska – kierownik I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Elblągu
15. Dorota Kapuścińska – Zawodowa Rodzina Zastępcza
16. Dariusz Komosiński – Komenda Miejska Policji w Elblągu
17. Joanna Żbikowska – Dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Nr 2 w Elblągu
18. Joanna Gawlicka - Dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Nr 1 w Elblągu
19. Elżbieta Parzych – Kurkiewicz - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 2 w Elblągu
20. Joanna Tomczak - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 1 w Elblągu
21. Justyna Rybak – starszy specjalista pracy z rodziną w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
22. Elwira Tańska – metodyk pracy socjalnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Elblągu
23. Joanna Stachowicz – kierownik Zespołu ds. realizacji wywiadów środowiskowych i pracy socjalnej MOPS w Elblągu
24. Małgorzata Kasprzyk – Sawościan – specjalista pracy socjalnej MOPS w Elblągu
25. Mariola Czerpińska – koordynator w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
26. Jolanta Lachowska – koordynator w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
27. Izabela Jędrzyńska - koordynator w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
28. Magdalena Szeligowska - koordynator w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
29. Dorota Połubińska - koordynator w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
30. Izabela Jędrzyńska - specjalista w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
31. Alicja Hałaburda – specjalista w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
32. Grażyna Wojtkiewicz- koordynator w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
33. Marlena Szczerba - koordynator w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu
34. Olga Głotkowska – asystent rodziny w Dziale Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPS w Elblągu

13. SZCZEGÓŁOWY HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

OBSZAR DZIAŁANIA: Rodziny naturalne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych						
Zadanie	Sposób realizacji	Rezultat działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Wskaźniki
CEL 1 : Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze						
1. Praca z rodzinami zagrożonymi odebraniem dziecka, niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcyjności	1.1. Stały monitoring środowisk rodzin w obszarze dysfunkcji opiekuńczo-wychowawczych.	1. Stworzenie aktualnej bazy środowisk zagrożonych.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. Kuratorzy Sądowi. 3. Dzielnicy KMP	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych
	1.2. Podejmowanie interwencji kryzysowej poprzez reagowanie na sygnały (w tym anonimowe) dotyczące zaniedbywania, krzywdzenia dzieci, itp.	1. Zminimalizowane sytuacje kryzysowych.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. Kuratorzy Sądowi. 3. Komenda Miejska Policji.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba podjętych interwencji
	1.3. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (radca, psycholog, psychiatra) oraz mediacji w sprawach rodzinnych.	1. Poprawa relacji w rodzinie. 2. Zmniejszenie konfliktów rodzinnych.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba udzielonych porad - liczba osób objętych specjalistycznym poradnictwem

			pomocą dziecku i rodzinie.			
	1.4. Prowadzenie indywidualnych konsultacji z psychologiem, pedagogiem i doradcą zawodowym oraz terapii indywidualnej i rodzinnej. Organizowanie prelekcji tematycznych i warsztatów dla rodziców.	3. Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców.	3. Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne	2018-2020	Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne	- liczba przeprowadzonych konsultacji, terapii, prelekcji i warsztatów
	1.5 Opracowanie programu i utworzenie placówki terapeutycznej prowadzącej działania z zakresu: - przeciwdziałania demoralizacji: przestępczości, uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, - wspierania rodziny będącej w kryzysie.	1.Opracowanie programu. 2.Utworzenie placówki terapeutycznej. 3.Zminimalizowanie demoralizacji. 4.Rozwiązanie sytuacji kryzysowej w rodzinie.	1. Urząd Miejski 2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 3. Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba skierowanych dzieci do placówki
	1.6 Utworzenie poradni rodzinnej	1.Rozwiązywanie problemów rodzin	1. Urząd Miejski	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba osób korzystających z porad
	1.7 Prowadzenie działań o charakterze	1. Zaznajomienie dzieci i młodzieży z	1. Urząd Miejski.	2018-2020		- liczba przeprowadzonych

	<p>psychoedukacyjnym i profilaktycznym wśród dzieci i młodzieży dotyczących zagrożeń związanych z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cyberprzestrzenią - substancjami psychoaktywnymi - zaburzeniami odżywiania <p>oraz wspomagających wychowawczą funkcję rodziny.</p>	<p>istniejącymi zagrożeniami.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Szkoły i placówki oświatowe, w tym poradnie psychologiczno-pedagogiczne 3. Komenda Miejska Policji 4. Sanepid 5. inne instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie 		<p>Urząd Miejski Departament Edukacji.</p>	<p>zajęć wśród dzieci i młodzieży</p>
	<p>1.8 Objęcie dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej pomocą w formie dożywiania w szkole oraz umożliwienia skorzystania z różnych form wypoczynku.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie ciepłego posiłku. 2. Wzmocnienie i utrwalenie oddziaływań wychowawczo – terapeutycznych. 3. Udzielenie pomocy rodzinom w zapewnieniu opieki nad dziećmi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Urząd Miejski. 2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 3. Organizacje pozarządowe. 	<p>2018-2020</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.</p>	<p>- liczba dzieci objętych dożywianiem w szkole oraz wypoczynkiem</p>
	<p>1.9. Powoływanie zespołów interdyscyplinarnych na</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie planu pomocy dla rodziny uwzględniającego możliwości 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. Wszystkie instytucje i 	<p>2018-2020</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.</p>	<p>- liczba powołanych zespołów interdyscyplinarnych</p>

	rzecz wspierania i ochrony dziecka i rodziny.	wdrożenia wielopłaszczyznowej pomocy.	organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.			
	1.10 Objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny.	1. Zwiększenie wsparcia rodzin, w tym rodzin niewydolnych, zagrożonych odebraniem dziecka do pieczy zastępczej oraz rodzin, których dzieci już są w pieczy zastępczej. 2. Zatrudnianie co najmniej 5 asystentów rodzinnych rokrocznie.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba asystentów rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
	1.11 Zatrudnianie rodzin wspierających w rozwiązywaniu problemów konkretnej rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –	1. Wzmocnienie rodziny naturalnej w wypełnianiu jej ról.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zwartych umów z rodzinami wspierającymi

	wychowawczych.					
	1.12.Prowadzenie warsztatów dla rodziców, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej oraz wdrażanie nowych form i metod pracy z rodziną: konferencja grupy rodzinnej - KGR, krótkoterminowa terapia skoncentrowana na rozwiązaniu problemu – TSR, wykłady.	1. Podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców.	1.Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2.Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba przeprowadzonych warsztatów - liczba osób uczestniczących w warsztatach
	1.13 Tworzenie przestrzeni do wspólnego spędzania czasu w różnorodnych formach np. tydzień bliskości, banki czasu.	1. Poprawa relacji między członkami rodziny i wzmacnianie więzi emocjonalnych w rodzinie.	1. ESWiP 2.Inne instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zorganizowanych zajęć
	1.14. Pomoc wolontarystyczna.	1. Wprowadzenie pozytywnych zmian w życiu dziecka poprzez pokazanie nowych form spędzania czasu wolnego.	1. Organizacje pozarządowe. 2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin objętych wolontariatem

1.15. Zatrudnienie streetworkerów.	1. Stworzenie możliwości alternatywnego spędzania czasu wolnego – zatrudnienie co najmniej 1 pedagoga ulicy.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. Organizacje pozarządowe	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zatrudnionych streetwokerów
1.16. Rozwój istniejących placówek wsparcia dziennego, dbanie o różnorodność form pracy z dziećmi oraz wysoki standard usług.	1. Powstanie dodatkowej bazy placówek wspierających.	1. Urząd Miejski. 2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 3. Organizacje pozarządowe.	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba placówek wsparcia dziennego w tym nowoutworzonych - liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego
1.17. Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz pomocy materialnej dla uczących się dzieci i młodzieży (stypendia socjalne i naukowe).	1. Zwiększenie wsparcia finansowego dla dzieci i młodzieży.	1. Urząd Miejski 2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Urząd Miejski Departament Edukacji i Sportu	- liczba dzieci i młodzieży objętych funduszami stypendialnymi

	1.18. Prowadzenie kampanii lokalnej zapobiegającej krzywdzeniu dzieci.	<p>1. Aktualizacja informatora zawierającego bazę instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.</p> <p>2. Przygotowanie i emisja w lokalnych mediach spotu uświadamiającego o mieszkańców miasta Elbląga o konieczności reagowania i informowania odpowiednich służb o sytuacjach związanych z zaniedbywaniem i krzywdzeniem dzieci</p> <p>(co najmniej 1 kampania rocznie).</p>	<p>1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.</p> <p>2. Organizacje pozarządowe.</p>	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zorganizowanych kampanii
CEL 2: Zwiększenie liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej						
1. Praca z rodzinami	1.1. Przygotowanie rodziny naturalnej do powrotu	1. Sporządzenie	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej		Miejski Ośrodek Pomocy	- liczba dzieci, które powróciły z pieczy

biologicznymi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej	dziecka z pieczy zastępczej.	kontraktu socjalnego przez pracownika socjalnego z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.		2018-2020	Społecznej.	zastępczej do rodzin naturalnych
	1.2.Zatrudnienie asystenta rodziny.	1. Zatrudnianie co najmniej 5 asystentów rodzinnych rokrocznie. 2. Skrócenie okresu powrotu dziecka do środowiska rodzinnego.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zatrudnionych asystentów rodziny
	1.3.Praca edukacyjno - terapeutyczna z rodzicami, którym czasowo ograniczono władzę rodzicielską.	1. Umożliwienie rodzicom dostępu m.in. do: - warsztatów z zakresu umiejętności wychowawczych i rozwoju osobistego,	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba lokalnych programów z zakresu wspierania rodziny, - liczba podmiotów realizujących programy z zakresu wspierania rodziny - liczba rodzin naturalnych objętych specjalistycznymi

		<ul style="list-style-type: none"> - poradnictwa prawnego, - grup samopomocowych, - poradnictwa psychologicznego, - terapii psychologicznej, - KGR. <p>2. Poprawa funkcjonowania rodziny naturalnej w celu umożliwienia powrotu dziecka.</p>				szkoleniami
2. Wspieranie rodziny naturalnej, do której powróciło dziecko z pieczy zastępczej	2.1. Stałe monitorowanie sytuacji dziecka, które postanowieniem sądu wróciło do rodziny naturalnej.	1. Zapobieganie występowania sytuacji kryzysowych związanych z nienależytą opieką nad dzieckiem.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2018-2020	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin objętych pracą socjalną oraz wsparciem asystenta rodziny, do których powróciło dziecko z pieczy zastępczej

	2.2. Szeroko rozumiane działania wspierające rodzinę i dziecko (wskazane w Celu nr 1 niniejszego obszaru)	1. Wyeliminowanie negatywnych zjawisk utrudniających prawidłowe funkcjonowanie rodziny.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2018-2020	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	
--	---	---	--------------------------------------	-----------	---------------------------------------	--

OBSZAR DZIAŁANIA: Instytucjonalna piecza zastępcza						
Zadanie	Sposób realizacji	Rezultat zadania	Realizatorzy	Termin realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Wskaźniki

CEL 1: Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej						
1. Zorganizowanie kompleksowego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej.	1.1. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych.	1. Zapewnienie całodobowej opieki i wychowania dzieciom.	1. Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych
	1.2. Przekształcenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.	1. Dostosowanie placówek do standardów określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	1. Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba funkcjonujących placówek opiekuńczo – wychowawczych
	1.3. Wspieranie wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia poprzez zapewnianie dzieciom przebywającym specjalistycznej pomocy: psychologicznej, socjoterapeutycznej oraz innowacji pedagogicznych.	1. Zminimalizowanie problemu drugoroczności wśród wychowanków. 2. Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań u wychowanków. 3. Zmotywowanie wychowanków do pozytywnego nastawienia do nauki szkolnej.	1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze.		2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych

1.4 Ścisła współpraca placówek opiekuńczo - wychowawczych z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej i rodzicami biologicznymi.	1. Zmniejszenie liczby dzieci poniżej 10 roku życia umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	1. Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych 2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze. 3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba dzieci kierowanych do placówek, w tym poniżej 10 roku życia
1.5.Realizacja projektów profilaktycznych na rzecz wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.	1. Zwiększenie pomocy specjalistycznej dla wychowanków.	1. Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych 2.Placówki opiekuńczo-wychowawcze.	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba zrealizowanych programów na rzecz wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej
1.6.Utrzymywanie przez placówki opiekuńczo-wychowawcze ścisłej współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.	1. Wprowadzanie pozytywnych norm życia społecznego.	1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze. 2. Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba instytucji, organizacji współpracujących z placówkami
1.7.Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	1. Stworzenie możliwości alternatywnego spędzania czasu wolnego.	Placówki opiekuńczo – wychowawcze.	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba dzieci objętych wolontariatem

	1.8. Wspieranie bieżącego funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie pozytywnego wizerunku placówek. 2. Pozyskanie dodatkowego wsparcia dla placówek. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych 2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze. 	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba podjętych kampanii na rzecz promocji placówek
	1.9 Utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu specjalistyczno – terapeutycznego.	1. Zapewnienie całodobowej opieki i wychowania dzieciom ze szczególnymi potrzebami.	1. Urząd Miejski.	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	-liczba dzieci przebywających w placówce

OBSZAR DZIAŁANIA: RODZINY ADOPCYJNE

Zadanie	Sposób realizacji	Rezultat działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Wskaźniki
CEL 1: Zapewnienie profesjonalnego systemu wsparcia rodzinom adopcyjnym						
1.Realizacja zadań związanych z przysposobieniem dziecka.	1.1.Promowanie przysposobienia dzieci jako skutecznej formy pomocy dziecku pozbawionej opieki rodziny naturalnej.	1. Zwiększenie liczby dzieci przysposobionych.	1. Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu. 2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2018-2020	Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu	- liczba przeprowadzonych adopcji
	1.2 Pozyskiwanie kandydatów na rodziców adopcyjnych szczególnie w przypadku dzieci starszych.	1.Zwiększenie liczby rodziców adopcyjnych	1. Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu,	2018-2020	Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu	- liczba osób/rodzin, adopcyjnych
	1.3. Szkolenie kandydatów na rodziców adopcyjnych.	1. Uzyskanie przez kandydatów specjalistycznego przeszkolenia.	1. Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu.	2018-2020	Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu	- liczba osób/rodzin, które ukończyły szkolenie

	1.4 Wspieranie rodzin adopcyjnych poprzez organizowanie spotkań indywidualnych i grupowych.	1.Wzmocnienie rodzin adopcyjnych w pełnieniu swojej roli.	1. Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu.	2018-2020	Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elblągu	- liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka

OBSZAR DZIAŁANIA: RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Zadanie	Sposób realizacji	Rezultat zadania	Realizatorzy	Termin realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Wskaźniki
Cel 1: Rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej oraz pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej						
1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.	1. 1. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez prowadzenie akcji promujących ideę rodzicielstwa zastępczego.	1. Przygotowanie i emisja audycji telewizyjnych. 2. Stworzenie profesjonalnej strony internetowej. 3. Przygotowanie art. prasowych. 4. Zakupienie gadżetów promocyjnych. 5. Zorganizowanie konferencji, seminariów, obchodów dnia rodzicielstwa zastępczego.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – w miarę pozyskanych środków finansowych	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba nowoutworzonych rodzin zastępczych - liczba artykułów prasowych, spotów telewizyjnych ulotek dotyczących promocji rodzicielstwa zastępczego

		6. Przygotowanie co najmniej 1 kampanii rocznie.				
	1.2. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.	<p>1. Przeprowadzenie szkolenia według programu PRIDE, tylko dla kandydatów zgłaszających gotowość bycia rodziną zastępczą z terenu miasta Elbląga.</p> <p>2. Zwiększenie liczby profesjonalnie przygotowanych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (co najmniej 1 grupy szkoleniowe rocznie)</p>	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	<p>- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze,</p> <p>- liczba osób/rodzin, które ukończyły szkolenie</p>
2. Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach	2.1. Realizacja katalogu świadczeń na rzecz rodzin zastępczych.	1. Wypłacanie świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin objętych świadczeniem

		2. Wypłacanie dodatku z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin objętych świadczeniem
		3. Wypłacanie dodatku z tytułu niepełnosprawności dziecka.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba dzieci niepełnosprawnych przebywających w rodzinach zastępczych
		4. Wypłacanie świadczeń jednorazowych na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba wydanych decyzji
		5. Wypłacanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin zastępczych zawodowych
		6. Wypłacanie świadczeń za pełnienie funkcji rodziny pomocowej, na podstawie	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zawartych umów na pełnienie funkcji rodziny pomocowej

		zgłoszonych wniosków.				
		7. Zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej w której przebywa więcej niż 3 dzieci.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zawartych umów na zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich
		8. Udzielanie prawa do czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin korzystających z urlopu

		9. Wypłacanie świadczeń jednorazowych lub okresowych na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba wydanych decyzji
		10. Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin/dzieci objętych dofinansowaniem
		11. Wypłacanie środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego dla rodziny zawodowej i niezawodowej.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (zadanie obligatoryjne w przypadku rodziny zastępczej zawodowej, w której jest powyżej 3 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej).	- liczba rodzin objętych świadczeniem

		12. Wypłacanie świadczeń (max dla 3 rodzin) na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu dla rodzin zastępczych zawodowych.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin objętych świadczeniem
	2.2. Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	1. Objęcie usługami koordynatora rodzin zastępczych	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zatrudnionych koordynatorów - liczba rodzin objętych usługami koordynatora
	2.3 Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin zastępczych.	1. Objęcie rodzin zastępczych wsparciem specjalistów: psychologa, pedagoga i prawnika.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin objętych poradnictwem, - liczba udzielonych porad
	2.4 Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych.	1. Podniesienie wiedzy rodzin zastępczych w zakresie opieki i wychowania dzieci.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zorganizowanych szkoleń - liczba rodzin uczestniczących w szkoleniach
	2.5 Organizowanie superwizji dla rodzin zastępczych zawodowych.	1. Podniesienie jakości sprawowanej opieki nad dziećmi.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin uczestniczących w superwizji

	2.4. Określenie corocznego limitu wzrostu rodzin zastępczych zawodowych.	1. Wzrost rodzin zawodowych o 1 w każdym roku.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	- liczba nowo powołanych rodzin zawodowych
	2.5. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy.	1. Uzyskanie dodatkowego wsparcia osobowego dla rodzin zastępczych.	1. Organizacje pozarządowe. 2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba rodzin objętych wsparciem wolontariusza
3. Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.	3.1. Realizacja indywidualnych programów usamodzielniania.	1. Stworzenie wychowankom korzystnych warunków w procesie ich usamodzielniania.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba usamodzielnianych wychowanków
	3.2. Wspieranie finansowe i rzeczowe usamodzielnianych wychowanków zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.	1. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej usamodzielnianym wychowankom .	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba wychowanków korzystających z pomocy finansowej
	3.3. Kierowanie wychowanków do udziału w programach, projektach w zakresie aktywizacji zawodowej.	1. Podniesienie kwalifikacji zawodowych wychowanków.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. PUP, 3. organizacje i instytucje statutowo uprawnione do kształcenia zawodowego	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	- liczba osób uczestniczących w programach, projektach

	3.4. Prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków.	1. Zapewnienie mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków. 2. Dostosowanie mieszkań do obowiązujących standardów	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba wychowanków zamieszkujących w mieszkaniach chronionych
	3.5. Pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy o podstawowym standardzie, do natychmiastowego zamieszkania. (nie wymagające remontu)	1. Pozyskanie co najmniej 1-2 mieszkań rocznie.	1. Urząd Miejski.	2018-2020	Urząd Miejski Referat Zdrowia i Spraw Społecznych	- liczba wychowanków, którzy otrzymali mieszkanie

OBSZAR DZIAŁANIA: Kadra świadcząca usługi na rzecz dziecka i rodziny

Zadanie	Sposób realizacji	Rezultat działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Wskaźniki
CEL 1. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadry świadczącej usługi na rzecz dziecka i rodziny						
1. Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej, placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz innych podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.	1.1. Umożliwienie uczestnictwa w specjalistycznych szkoleniach kadrze świadczącej usługi na rzecz dziecka i rodziny	1. Uczestnictwo w szkoleniach, kursach z zakresu pracy z rodziną konferencjach i warsztatach specjalistycznych.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie. 3. Placówki opiekuńczo - wychowawcze.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba zorganizowanych szkoleń
	1.2. Promowanie „dobrych praktyk” w zakresie pracy z rodziną i dzieckiem.	1. Rozszerzenie wymiany doświadczeń i wiedzy pomiędzy specjalistami z kraju i zagranicy.	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 2. Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.	2018-2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	- liczba osób uczestniczących w wizytach studyjnych w kraju - liczba osób uczestniczących w wizytach studyjnych poza granicami kraju

			3. Placówki opiekuńczo -wychowawcze			
--	--	--	--	--	--	--